

Eisen mbo-certificaat

Individuele ondersteuning van de cliënt met (verstandelijke) beperking

Code

C0040

Geldig vanaf

01-08-2020

Het mbo-certificaat is verbonden aan beroepsgerichte onderdelen van de kwalificatie:

Persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg (Crebonr 25477, Niveau)

Bijlage bij het kwalificatiedossier:

Maatschappelijke Zorg (Gewijzigd 2016) (Crebonr 23181)

1. Algemene informatie

C1: Individuele ondersteuning van de cliënt met (verstandelijke) beperking

Indicatie studielast:

800 SBU

Beroepsvereisten

Nee

Toelichting

- Indien in een kerntaaktitel tussen haakjes (deels) staat, betekent dit dat uit de kerntaak van de kwalificatie waar het certificaat uit is voortgekomen, een selectie van werkprocessen is gemaakt, maar dat de kerntaaktitel gehandhaafd blijft.

- Indien in een kerntaak (en in de onderliggende werkprocessen) wordt gesproken van een beginnend beroepsbeoefenaar of een specifieke beroepsbeoefenaar, dient 'certificaathouder' te worden gelezen.

- Daar waar in het certificaat wordt gesproken over 'zij' kan ook 'hij' worden gelezen.

Door de veranderingen in de zorg en welzijnssector en de toenemende krapte op de arbeidsmarkt is er vraag naar gerichte scholing. In een pilot met vereniging gehandicaptenzorg Nederland (VGN), werkveld en onderwijs is een pilot ontwikkeld met leereenheden. Deze worden in een persoonlijk leertraject aangeboden. Dit certificaat betreft leereenheid 'Individuele zorg verlenen'.

Beschrijving

De inhoud van het certificaat voorziet in specifieke kennis en vaardigheden die nodig zijn om de individuele cliënt met een (verstandelijke) beperking te ondersteunen bij activiteiten in zijn gewone dagelijkse leven, op een goede en verantwoorde manier en tegemoet komend aan de behoeften van de cliënt. Denk aan activiteiten rondom persoonlijke verzorging, wonen, werken en vrije tijd. Van belang is het om echt contact te maken met de cliënt en deze dusdanig te ondersteunen dat hij waar mogelijk zelf de regie blijft behouden.

Scholingsbehoefte/Landelijke herkenbaarheid

De landelijke prognoses wat betreft het aantal toekomstige vacatures in de zorg, leidt tot brede, creatieve werving van nieuw personeel, waaronder zij-instromers. Dit gegeven is landelijk door VGN (gehandicaptenzorg) en Actiz (ouderenzorg) onderkend, alsmede door de Tweede Kamer 'opgepakt' en omgezet in moties die Leven Lang Leren structureel gaan borgen. Door het beroepsgerichte onderdeel van de kwalificatie 'Persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg' in te zetten kan aan deze behoefte worden voldaan.

Zelfstandige betekenis

Na het volgen van dit beroepsgerichte onderdeel van de kwalificatie 'Persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg' is de medewerker direct inzetbaar in de branche van de gehandicaptenzorg en kan zij uitvoering geven aan dat wat beschreven is in het ondersteuningsplan. In situaties rondom begeleiding en verzorging van de individuele cliënt kan zij op een goede en verantwoorde manier zelfstandig optreden.

Doelgroep

Het scholingstraject is gericht op zij-instromers in de gehandicaptenzorg. Het betreft volwassenen (23+) vanuit andere branches dan zorg & welzijn, die vaak al in het bezit zijn van een beroepskwalificatie. Het gaat om mensen die affiniteit hebben met en enige voorkennis van het individueel ondersteunen van de cliënt met een (verstandelijke) beperking. Op basis van persoonscompetenties, levenservaring, maatschappelijke betrokkenheid blijken zij geschikte krachten, zij het zonder 'zorgdiploma'. Specifieke scholing d.m.v. dit certificaat biedt hen passende mogelijkheden om zich te bekwamen in deze werkzaamheden. Ook is het traject gericht op zittende medewerkers die zijn opgeleid op niveau 2, die willen doorstromen naar niveau 3 zonder de ambitie of mogelijkheid te hebben om de volledige kwalificatie te volgen, eveneens 23+.

Onderdeel van kwalificatie

Maatschappelijke Zorg (Gewijzigd 2016)
Persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg 25477

2. Inhoud eisen mbo-certificaat

Kerntaak kwalificatie	Kerntaak certificaat
Bieden van ondersteunende, activerende begeleiding en zorg, B1-K1	Bieden van ondersteunende, activerende en begeleidende zorg (deels) , C1-K1
Werkprocessen kwalificatie	Werkprocessen certificaat
Ondersteunt de zorgvrager bij de persoonlijke verzorging , B1-K1-W2	Ondersteunt de zorgvrager bij de persoonlijke verzorging , C1-K1-W1
Ondersteunt de client bij wonen en huishouden , B1-K1-W3	Ondersteunt de client bij wonen en huishouden , C1-K1-W2
Ondersteunt de cliënt bij dagbesteding , B1-K1-W4	Ondersteunt de cliënt bij dagbesteding , C1-K1-W3
Reageert op onvoorziene en crisissituaties , B1-K1-W5	Reageert op onvoorziene en crisissituaties , C1-K1-W4
Stemt de werkzaamheden af , B1-K1-W6	Stemt de werkzaamheden af , C1-K1-W5

3. Uitwerking

C1-K1: Bieden van ondersteunende, activerende begeleiding en zorg (deels)

Complexiteit

De persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg beschikt over kennis en vaardigheden om de individuele cliënt en/of groepen cliënten en/of naastbetrokkenen vraaggericht ondersteuning te bieden bij het dagelijks functioneren en het handhaven en/of vergroten van de eigen regie. Zij maakt gebruik van kennis van de mogelijkheden van de cliënt en naastbetrokkenen en haar kennis van de doelgroepen, zoals kennis van ziektebeelden, handicaps en gedragsproblemen, en combineert deze met specifieke vaardigheden zoals begeleidingsmethodieken, interventietechnieken en methodisch handelen. Door de combinatie van kennis en vaardigheden sluit haar ondersteuning zoveel mogelijk aan bij de wensen en mogelijkheden van de cliënt(en) en wordt de zelfredzaamheid, eigen regie en maatschappelijke participatie, indien mogelijk, vergroot in samenwerking met de cliënt, naastbetrokkenen, collega's en betrokken disciplines/instanties.

De persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg werkt regelmatig alleen in complexe situaties en moet kunnen inspelen op wisselende en onverwachte omstandigheden. Ze krijgt te maken met (onverwachte en soms snelle) veranderingen in het gedrag van de cliënt(en) waarbij ze haar handelen snel moet kunnen aanpassen en zo nodig doelgericht interventies moet uitvoeren. Bij calamiteiten of onregelmatigheden moet ze snel en creatief oplossingen bedenken en verantwoorde keuzes maken.

Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid

De persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg biedt solistisch of in teamverband vraaggericht zorg en ondersteuning bij de persoonlijke verzorging, wonen en huishouden en dagbesteding. Ze is verantwoordelijk voor haar eigen werkzaamheden. Ze geeft zelfstandig advies aan cliënt en naastbetrokkenen. Ze stemt haar handelen af, handelt zelfstandig, lost knelpunten creatief op en zo nodig bespreekt ze knelpunten en mogelijke oplossingen met het (multidisciplinaire) team of haar leidinggevende. Wanneer nodig consulteert zij deskundigen.

Vakkennis en vaardigheden

De certificaathouder heeft:

- heeft brede kennis van medicatie, toedieningswijzen en effecten
- heeft inzicht in gezondheidsrisico's behorend bij de doelgroep
- heeft kennis van anatomie, fysiologie en pathologie
- heeft kennis van de meest voorkomende leer-, opvoedings- en gedragsproblemen bij cliënten, waaronder hechtingsproblemen, automutilatie
- heeft basiskennis van geriatrie
- heeft kennis van gezondheid, hygiëne en besmetting
- heeft kennis van preventie seksueel misbruik en preventie grensoverschrijdend gedrag
- heeft kennis van protocollen m.b.t. gezondheid, hygiëne, veiligheid, incidentmeldingen, ARBO, milieu, kwaliteitszorg, ergonomisch en kostenbewust werken
- heeft kennis van verslavingsproblemen in relatie tot de doelgroepen
- heeft kennis van werkvelden en doelgroepen in relatie tot de beroepsuitoefening
- heeft brede kennis van algemene begrippen en theorieën van orthopedagogiek, psychologie, toegepaste sociologie, psychiatrie en psychopathologie
- heeft brede kennis van de beginselen van onderricht/onderwijs
- heeft brede kennis van sociale integratie
- heeft brede kennis van weerstandpatronen, risicotaxatie en crisisinterventie/separatietechnieken
- heeft specialistische kennis van bij de doelgroepen voorkomende ziektebeelden, beperkingen, stoornissen, aandoeningen, comorbiditeit, functioneringsproblemen, behandelingen en bijbehorende gezondheidsrisico's
- heeft specialistische kennis van interprofessioneel en interdisciplinair samenwerken
- kan bijdragen aan patiëntveiligheidscultuur, handelt risicobewust, communiceert patiëntveilig en optimaliseert menselijke- en omgevingsfactoren
- kan brede kennis van communicatiemogelijkheden en -methoden toepassen (verbaal, non-verbaal, pre-verbaal en schriftelijk), passend bij de wensen en mogelijkheden van de cliënt
- kan brede kennis van diversiteit en interculturele communicatie toepassen
- kan brede kennis van verlies- en rouwverwerking toepassen en steun organiseren en bieden
- kan de gezondheidstoestand en veranderingen daarin observeren, signaleren en rapporteren
- kan de visie op zorg toepassen in haar dagelijkse werkzaamheden
- kan emotionele problemen herkennen, zoals eenzaamheidsproblematiek en sociale uitsluiting
- kan gebruik maken van de ervaringsdeskundigheid van cliënten en naastbetrokkenen
- kan gedragspatronen herkennen van de meest voorkomende ziektebeelden en beperkingen
- kan kennis van conflicthantering en crisisinterventie toepassen
- kan kennis van EHBO of eerste hulp bij kleine ongevallen toepassen

C1-K1: Bieden van ondersteunende, activerende begeleiding en zorg (deels)

- kan kennis van gesprekstechnieken en begeleidingsmethodieken toepassen bij verschillende doelgroepen
- kan kennis van muziek, tekenen, handvaardigheid, textiele werkvormen, audiovisuele vorming, belevingsgerichte, ontwikkelingsgerichte en arbeidsmatige activiteiten toepassen
- kan kennis van voedings- en dieetleer en voedingsproblematiek toepassen
- kan klinisch redeneren toepassen
- kan methodisch en systematisch handelen toepassen tijdens de beroepsuitoefening
- kan ondersteuning bieden bij de omgang met sociale media en internet
- kan regulerende methodieken toepassen ten aanzien van seksualiteit en intimiteit
- kan signalen herkennen van sociale problematiek waaronder huiselijk geweld, seksueel misbruik en kindermishandeling en onderneemt actie volgens wet- en regelgeving en het beleid/protocol van de organisatie
- kan sociaal vaardig optreden in functionele contacten
- kan technologische hulpmiddelen en instrumenten inzetten en gebruiken: e-health en domotica
- kan theorieën over ergonomie en tiltechnieken effectief toepassen
- kan brede kennis van (beroeps)ethiek en ethische vraagstukken toepassen
- kan brede kennis van lichamelijke en psychosociale beperkingen en ontwikkelingsachterstanden toepassen
- kan coachingstechnieken toepassen

C1-K 1-W1: Ondersteunt de cliënt bij de persoonlijke verzorging

Omschrijving

De persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg ondersteunt de cliënt bij het realiseren van doelen ten aanzien van de persoonlijke lichamelijke verzorging, toiletgang, mobiliteit en het slaap/waakritme. Ze zorgt er voor dat de cliënt zo veel mogelijk zelf de regie kan voeren en naastbetrokkenen zo veel mogelijk zelf kunnen doen en vult waar nodig aan. Ze sluit hierbij aan bij de eigen kracht, mogelijkheden en beleving van de cliënt en naast betrokkenen. Ze ondersteunt het optimaal lichamelijk en geestelijk welbevinden van de cliënt door gebruik te maken van aangepaste materialen en ruimten. Ze werkt aan het onderling vertrouwen en biedt de cliënt de mogelijkheid om persoonlijke en/of intieme vraagstukken te bespreken. Ze toont voorbeeldgedrag en biedt de cliënt mogelijkheden om vaardigheden te leren. Ze is er alert op dat gedrag veroorzaakt kan worden door fysieke problemen of ongemakken. Zij observeert en signaleert veranderingen in gedrag en gezondheid, beredeneert vervolgens welke volgende stappen genomen moeten worden en onderneemt de benodigde stappen. Ze rapporteert bijzonderheden. Zo nodig schakelt ze andere disciplines in.

Resultaat

De cliënt en naastbetrokkenen zijn respectvol benaderd en hebben passende ondersteuning ontvangen bij de persoonlijke verzorging.

Gedrag

de persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg :

- creëert adequaat mogelijkheden voor de cliënt om zich op het gebied van persoonlijke verzorging te ontwikkelen en doelen te bereiken;
 - toont begrip voor de mening en gevoelens van de cliënt ten aanzien van zijn uiterlijk en persoonlijke hygiëne;
 - gaat tijdens de persoonlijke verzorging discreet om met de privacy van de cliënt;
 - voert de benodigde handelingen snel en accuraat uit volgens ergonomische voorschriften.
- daagt, indien mogelijk, de cliënt uit om zelf met oplossingen te komen of (gedrags)alternatieven uit te proberen;
- motiveert naastbetrokkenen doelbewust tot haalbare activiteiten.

De onderliggende competenties zijn: Begeleiden, Aandacht en begrip tonen, Ethisch en integer handelen, Vakdeskundigheid toepassen

C1-K 1-W2: Ondersteunt de cliënt bij wonen en huishouden

Omschrijving

De persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg ondersteunt de cliënt bij wonen en huishouden. Zij overlegt met de cliënt en naastbetrokkenen welke taken/werkzaamheden de cliënt zelf doet en welke ondersteuning door anderen wordt gedaan. Zij zorgt ervoor dat de cliënt en naastbetrokkenen zo veel mogelijk zelf doen. Zij ondersteunt de cliënt o.a. bij het omgaan met geld, de organisatie en/of het uitvoeren van lichte huishoudelijke schoonmaakwerkzaamheden, het doen van inkopen, het beheren van voorraden, het bereiden van maaltijden, het opmaken van bedden, het wassen en strijken van kleding en textiel, het realiseren van een optimaal woon en leefklimaat en bij mobiliteitsvraagstukken. Cliënten die een gemeenschappelijk huishouden voeren begeleidt zij bij het gezamenlijk uitvoeren van

C1-K 1-W2: Ondersteunt de cliënt bij wonen en huishouden

de werkzaamheden. Ze voorziet in de voorwaarden om de cliënt te laten oefenen of experimenteren met ander gedrag of nieuwe, huishoudelijke vaardigheden. Ze geeft het goede voorbeeld. Ze zorgt er in samenwerking met de cliënt en betrokken instanties voor dat benodigde materialen en middelen beschikbaar zijn en creëert samen met de cliënt een wenselijke leefsituatie en veilige omgeving. Ze ondersteunt de cliënt bij het doen van de (financiële) administratie en het budgetteren, zo nodig behartigt zij de financiële belangen.

Resultaat

De cliënt heeft passende ondersteuning ontvangen op het gebied van wonen en huishouden. Taken op het gebied van wonen en huishouden zijn op een professionele en methodische wijze uitgevoerd.

Gedrag

persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg :

- vraagt de cliënt en naastbetrokkenen doelbewust naar hun mogelijkheden en wensen om goed aan te kunnen sluiten bij hun(fysieke, psychische en mentale) mogelijkheden en behoeften;
- motiveert de cliënt doelbewust om uitdagingen gericht op zijn ontwikkeling bij wonen en huishouden aan te gaan;
- gaat zorgvuldig en netjes om met de materialen en middelen;
- werkt zorgvuldig volgens de voorgeschreven procedures en hygiëne- en veiligheidsvoorschriften;
- voert berekeningen over de kosten bij inkopen en het beheren van voorraden nauwkeurig uit (het doen van inkopen & beheer voorraden);
- overlegt tijdig met betrokken instantie;
- geeft de cliënt en naastbetrokkenen heldere adviezen afgestemd op hun fysieke en mentale mogelijkheden.

De onderliggende competenties zijn: Begeleiden, Samenwerken en overleggen, Vakdeskundigheid toepassen, Materialen en middelen inzetten, Op de behoeften en verwachtingen van de "klant" richten, Instructies en procedures opvolgen

C1-K 1-W3: Ondersteunt de cliënt bij dagbesteding

Omschrijving

De persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg ondersteunt de cliënt bij het realiseren van zijn mogelijkheden, wensen en behoeften op het gebied van werk, inkomen, mobiliteit, scholing en vrije tijd en dagstructurering. Ze begeleidt de cliënt bij het zoveel mogelijk voeren van de regie en gaat samen met hem en naastbetrokkenen na op welke wijze invulling wordt gegeven aan de activiteiten uit het plan van aanpak. Ze reikt voorbeelden, keuzemogelijkheden en alternatieven aan. Ze creëert waar mogelijk de voorwaarden waardoor de cliënt zijn mogelijkheden en behoeften op het gebied van werk, scholing en vrije tijd kan realiseren. De persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg coacht de cliënt bij de uitvoering van de activiteiten tijdens de dagbesteding, waarbij ze hem motiveert de gestelde doelen te bereiken. Zij ondersteunt de cliënt bij het omgaan met gevoelens die bij verandering horen. Ze creëert een veilige omgeving en biedt ontwikkelingsgerichte activiteiten en/of leersituaties aan om de cliënt te laten oefenen of experimenteren met ander(e) gedrag, vaardigheden en het nemen van beslissingen.

Resultaat

De cliënt is ondersteund bij het realiseren van zijn doelen ten aanzien van werk, scholing en/of vrije tijd. Er is in afstemming met de cliënt invulling gegeven aan de activiteiten uit het plan van aanpak.

Gedrag

persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg :

- kiest de juiste materialen en middelen voor de activiteiten die zij organiseert;
- zorgt er tijdig voor dat de materialen en middelen onderhouden zijn;
- toont aandacht voor de leefwereld van de cliënt en naastbetrokkenen;
- wijst de cliënt consequent op omgangsnormen, (gedrags)regels en normen en waarden;
- adviseert de cliënt doelbewust om activiteiten op het gebied van werk, scholing of vrije tijd te ondernemen waarbij de eigen regie en eigen kracht wordt versterkt;
- motiveert de cliënt doelbewust om moeilijkheden te overwinnen of te accepteren;
- maakt tijdig een planning voor haar werkzaamheden;
- plant de activiteiten en acties die in het kader van werk, scholing en vrije tijd door de cliënt ondernomen zullen worden;
- zorgt dat de benodigde middelen en waar mogelijk menskracht beschikbaar zijn.

De onderliggende competenties zijn: Aandacht en begrip tonen, Materialen en middelen inzetten, Plannen en organiseren

C1-K 1-W4: Reageert op onvoorziene crisissituaties

Omschrijving

De persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg signaleert en onderneemt actie bij onvoorziene- en crisissituaties die het gevolg zijn van gedragsproblemen van psychosociale of psychiatrische aard, problemen van somatische aard, grensoverschrijdend gedrag of veroorzaakt worden door calamiteiten. Ze voert eerst preventieve acties uit die gericht zijn op het voorkomen van een crisissituatie en verdere escalatie. Ze schat het gevaar voor de cliënt, zichzelf en anderen in. Ze grijpt in en past in uitzonderlijke situaties middelen en maatregelen toe volgens afspraken in het plan van aanpak, de richtlijnen van de organisatie en wetgeving. Ze roept de hulp in van collega's of deskundige(n) van andere disciplines. Ze houdt de veiligheid van de cliënt, de groep, collega's en zichzelf in de gaten. Tijdens een crisissituatie blijft ze in contact met de cliënt. Ze zorgt ervoor dat de cliënt weet waar hij aan toe is en wat er gaat gebeuren. Ze maakt een risicoanalyse. Achteraf evalueert de persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg de onvoorziene- en/of crisissituatie met cliënt(en) en collega's, en maakt zo nodig afspraken om herhaling te voorkomen.

Resultaat

Onvoorziene- en crisissituaties zijn waar mogelijk voorkomen. Tijdens een onvoorziene en/of crisissituatie is er op professionele wijze gehandeld. Vrijheidsbeperkende middelen zijn zo weinig mogelijk ingezet.

Gedrag

persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg :

- hanteert consequent haar eigen grenzen en gevoelens tijdens en na een crisissituatie;
- geeft tijdig haar grenzen aan bij onredelijke reacties en/of ongewenst gedrag van de cliënt;
- let goed op de (non-)verbale signalen van de cliënt(en);
- observeert de cliënt systematisch als er signalen zijn van dreigende agressie;
- signaleert tijdig of er sprake is van gevaar voor de cliënt, de groep, collega's en/of zichzelf;
- communiceert, ook in onduidelijke of stressvolle situaties, helder en eenduidig met anderen;
- handelt in onvoorziene- en crisissituaties snel en adequaat volgens de voorgeschreven procedures, wettelijke richtlijnen en afspraken van de organisatie;
- past op een respectvolle en duidelijke manier de uitgangspunten toe die horen bij het terugdringen van dwang en drang;
- bespreekt achteraf op een constructieve manier met de cliënt, collega's en andere betrokkenen de crisissituatie.

De onderliggende competenties zijn: Begeleiden, Aandacht en begrip tonen, Samenwerken en overleggen, Instructies en procedures opvolgen, Met druk en tegenslag omgaan

C1-K 1-W5: Stemt de werkzaamheden af

Omschrijving

De persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg stemt af en neemt deel aan voor de afstemming relevante overlegvormen. Zij stemt de werkzaamheden af met collega's, leidinggevende, met betrokkenen vanuit andere disciplines en vanuit (aanverwante) bedrijven/instellingen. Daarbij bespreekt zij de verdeling van de taken. Zij houdt rekening met mogelijkheden, eisen, prioriteiten, wensen, behoeftes en verwachtingen van betrokkenen en de daaruit voortkomende consequenties. Met behulp van de uitgewisselde informatie vormt zij een compleet beeld van de zorgverlening. Zij past haar aanpak aan als blijkt dat dit nodig is. Daarnaast bespreekt zij eventuele knelpunten in de werkzaamheden en zoekt naar mogelijkheden deze op te lossen.

Resultaat

Werkzaamheden onderling zijn afgestemd waardoor kwaliteit, continuïteit en eenduidigheid gewaarborgd zijn.

Gedrag

De persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg :

- voert tijdig en regelmatig overleg met alle betrokkenen;
- staat open voor meningen, ideeën en feedback van anderen;
- formuleert duidelijke en haalbare doelen;
- streeft in gesprekken en tijdens overleg zonder moeite meerdere gespreksdoelen na;
- streeft doelbewust naar overeenstemming en voldoende steun voor besluiten;
- houdt rekening met de haalbaarheid van werkzaamheden in tijd en kwaliteit;
- bouwt professioneel aan de onderlinge band en een optimale samenwerking.

De onderliggende competenties zijn: Samenwerken en overleggen, Relaties bouwen en netwerken, Overtuigen en beïnvloeden, Plannen en organiseren

